

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

Nr 44.

Stockholm den 3 November 1910.

3:e årg.

Prenumerationspris: $\frac{1}{4}$ år . . kr. 4: 50 $\frac{1}{2}$ år . . kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ " " " 3: 50 $\frac{1}{4}$ " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1910, F. Englunds Boktr.	Expedition och Annonsskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonsspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annonns bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	---	---	---	---

Banbryterskor.

Fröken Ina Almén och Svenska Hem.

Fröken Ina Almén.

Svenska Hem firar den 8:de dennes sitt femårsjubileum, och detta ger en kär och osökt anledning till att åter bringa detta så framgångsrika företag på tal, samtidigt som ett så högtidligt ögonblick har bevekt dess direktör, fröken Ina Almén, att efter många om och men tråda ut ur sin vanliga tillbakadragenhet och tillåta oss att också få säga några ord om henne själf.

Och då gripa vi genast tillfället i akt och inränga henne bland den serie "Stockholms banbryterskor," som Dagny har för afsikt att publicera. I själfva verket var det icke fröken Almén, som skulle börjat raden, äldre banbrytande krafter på skilda områden skulle själfallet gått före, men som det nu är ett jubileum — om ock endast ett 5 års sådant — som just i dagarna inträffar, så ligger ju däri en direkt orsak att låta fröken Almén blifva den första.

Det är säkert alla Dagnys läsare bekant hvad Svenska Hem är, men däremot känna nog inte alla till dess tillkomst, organisation och utveckling.

Fröken Anna Whitlock var det, som först framförde tanken på att de svenska kvinnorna skulle bilda en kooperativ förening. Så till vida var det hon, som var banbryterskan — för det praktiska genomförandet åter fröken Almén. Fröken Whitlock hade fått idén i England, där den kooperativa rörelsen haft mycken framgång och där hon tillfullo lärt sig inse dess stora betydelse. Den

Dr. H. H. H. H.

15 november 1904 sammankallade hon ett möte af ett tjugotal socialt intresserade kvinnor och framlade för dem ett förslag till bildande af en kvinnornas andelsförening i Stockholm för anskaffande af livsmedel. Såsom grundprinciper för en sådan förenings verksamhet framhölls: att anskaffa och tillhandahålla goda och oförfalskade varor med undvikande så vidt möjligt af mellanhänder, att afskaffa kreditsystemet, att låta medlemmarna själva utöva kontrollen och att fördela vinsten bland medlemmarna i förhållande till storleken af deras inköp.

Förslaget vann anklång, och redan den 5 april 1905 hade 391 kvinnor anmält sig som medlemmar och tecknat andelar till ett belopp af 20,940 kronor. Hvarje andel kostar 20 kronor, den som ej är andelsägare får ej köpa sina varor i Svenska Hem. Men å andra sidan behöfver hon ej ha betalat in mer än 2 kronor af sin andel för att få tillåtelse att handla där.

Den 8 november 1905 öppnades den nya speceri- och viktualieaffären i nr 6 Jakobsbergsgatan med tre biträden, en städerska och en dräng. Denna personal visade

”Så mycket kunder!”, och detta sista sakförhållande får naturligtvis till dels tillskrifvas det första.

Men innan vi gå husesyn, låt oss först göra en titt i direktisens rum, som ligger alldeles intill första butiksrummet. Till detta krypin leder en half dörr—”för att den, då den står uppslagen, inte skall taga för stort utrymme,” säger fröken Almén, och detta lilla drag belyser som en strålkastare hennes kapacitet, den praktiskhet med hvilken hon ordnat det hela, och blir som en förklaring till hvarför just hon passar så ypperligt för befattningen som Svenska Hems direktis. Nu kunde, man ju tro, att det var afgjord fallenhet och stor erfarenhet ”i branschen”, som gjorde att hon ägnade sig åt denna verksamhet. För ingen del! När man vid 1906 års början med ljus och lykta sökte en person, som kunde åtaga sig direktörskapet, fann man faktiskt ingen passande, och det var endast därför att ingen annan vågade åtaga sig platsen och företaget därigenom äventyrade att gå om intet, som fröken Ina Almén lät övertala sig att bli direktis. Hela hennes föregående verksamhet ha-

Försäljningslokalen vid Mästersamuelsgatan.

Lagerkällaren med "glidrännan".

sig strax i början otillräcklig, så stark var tillströmningen af kunder. Men om detta var medaljens framsida, så var dock ej allt idel rosor. Stockholms specerihandlare, som i den nya affären fruktade en farlig rival, hotade att bojkotta de engrosfirmor, som försedde föreningen med varor, och endast några större firmor i Stockholm vågade trotsa förbudet. Att affären led af detta är ju solklart, äfvensom i hvilken grad det försvårade skötandet af densamma.

Emellertid visade det sig redan i början af år 1906 vara af behöfvet påkalladt att upprätta en filial af affären, så hade rörelsen utvecklats sig. Och nu räknar Svenska Hem 1,623 medlemmar med ett andelskapital af 50,500 kronor samt har fyra filialer. Och den första lilla butiken vid Jakobsbergsgatan har utbytts mot en präktig och rymlig lokal vid Mästersamuelsgatan, alldeles intill Birger Jarlsgatan.

När man kommer in i butiken är ens första tanke: ”hvad här ser trefligt och aptilligt ut!” och den andra:

de varit riktad åt helt annat håll; efter genomgången kurs i Tekniska skolan hade hon dels under en sammanlagd tid af sex år arbetat tillsammans med Selma Giöbel, dels under tio års tid varit anställd på Nordstedt & Söners förlag, därefter teoretiskt sysslat med konstindustri samt studerat detta fack i in- och utlandet och skrivit i tidningar och tidskrifter. Men å andra sidan hade hennes intresse för det sociala lifvet, och särskildt för den så märkliga företeelsen kooperationen, länge varit ovanligt starkt. Detta är förklaringen till att fröken Almén så helt bytte verksamhet; att Svenska Hems styrelse vände sig till henne berodde nog på att man under det förberedande samarbetet redan hunnit få klart för sig att hon ägde en synnerligen praktisk läggning. När nu till detta lägges kvinnans kända lättbet att sätta sig in i olika fackförhållanden och hennes förmåga att helt gå upp i den sak hon har för händer, så kan man ju någorlunda förklara hur det kommer sig att en i detta företags art och teknik så helt främmande person, som fröken

Juvel- Guld- & Emalj arbeten
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

Åberopa alltid annonserna
i Dagny

Almén var, utan ens den hjälp en husmors erfarenheter ge, kunnat med sådan framgång sköta det stora affärsföretaget Svenska Hem. Anslutningen är öfver all förväntan och afbränningarna de minsta möjliga. Men att en så samvetsöm personlighet som fröken Almén kan kvarstå i ett affärsföretag, det visar, att detta står på fast fot och att dess varor äro verkligt goda. "Här är ju ingen humbug", säger hon själf, "man behöver inte lura folk".

Och nu titta vi oss omkring i Svenska Hems lokaler, där fröken Almén själf blir ciceron. Först i butiken, och sedan i den därunder belägna rymliga och trefliga källaren med sina portativa elektricitetslampor, som lysa in i alla afdelningar, där grönsaker, ost, kaffe, konserver, sylt m. m. förvaras.

Allt är sannerligen så inventiöst, som det gärna kan vara, och varorna så behändigt placerade, att kunderna genast komma under fund med hvad som finns och hvad de vilja köpa.

Biträdena äro alla, utom drängen, kvinnliga, och med löner motsvarande hvad andra affärer i branschen gifva. Svenska Hem har haft tur vid valet af biträden, säger fröken Almén, de äro intresserade och vakna och försöka vanligen vidga sina kunskaper genom kurser, i Borgarskolan till exempel, för att sedan småningom avancera till kassörskeplatser.

En stor fördel ha de framför andra biträden i butiker, de ha nämligen sin egen frukostvrå på "läktaren", som löper utmed hela första butiksrummet, där de i lugn och ro kunna intaga sin frukost.

Beskrifning på lokalerna och den i allo praktiska inredningen har nyligen varit synlig i Dagny, hvarföre vi icke nu ingå vidare i detaljer häröfver. Hvad som däremot bör nämnas är huru Svenska Hem på allt sätt uppmuntrar särskildt kvinnliga företag, såsom trädgårds- och hushållsskolor, som insända sina friska eller konserverade alster till föreningen. Ja för somliga af dessa läckerheter är Svenska Hem ensamförsäljare. Och med förtjusning visar fröken Almén några burkar med torkade grönsaker och äpplen, som hopsamlats och torkats af landthustrur under en småbrukarkurs. På allt sätt uppmuntrar Svenska Hem tillvaratagandet af våra frukter, bär, grönsaker och svampar, och "isynnerhet den svenska champinjonen fordrar all vår uppmärksamhet, den skulle bli en förödande konkurrent till den franska, af hvilken under sista året sålts 1,474 burkar!"

Som redan nämnts erhålla kunderna andel af vinsten. I sin linda försökte de kooperativa företagen att sänka lifsmedelprisen och på så sätt göra det billigare för kunderna, men man har funnit det bättre att i allmänhet sälja till dagens pris, ehuru man i vissa branscher, där föreningen själf är producerande eller intresserad i andra kooperativa företag, kan sänka priset under det konkurrenterna sälja för. När året är slut får man, i stället för rabatten, sin vinst, och den har varit i stigande. För närvarande går den ut med 2½ %, men troligt är, att den snart är uppe i 5 %. Längre trodde ej fröken Almén att den skulle gå. Men det vore sannerligen vac-

kert så — och bara det vore väl tillräckligt för att väcka intresse, när ett nytt kvinnligt kooperativt företag planeras! Ty att sådana komma att följa, t. ex. i manufakturbranschen och andra, det ansåg fröken Almén för säkert, och likaså att de skulle bära sig.

Till sist ännu några siffror som "tala". Under 1909—1910 såldes omkring 93,000 kg. mjöl, 100,000 kg. socker, 15,000 kg. kaffe, 5,200 kg. skinka, 37,000 kg. smör, 112,000 stycken apelsiner, 102,000 st. citroner, 16,400 liter äpplen o. s. v. I sanning ett enormt uppsving för en femårig affär och en kraftig sporre till bildandet af flera kooperativa föreningar i olika branscher.

Mary Nathhorst.

Representantvalet vid Stockholms folkskolor.

Det nyligen inom Stockholms folkskolläroverkårs ombudsförsamling förrättade valet af representant vid folkskoleöfverstyrelsens sammanträden har framkallat en del uppmärksamhet och gjorts till föremål för skrifverier i dagspressen.

Som saken på sina håll föranledt uttalanden, som torde få anses något förhastade, vilja vi här med några ord beröra frågan och söka upplysa de synpunkter, som gjorts sig gällande vid valet.

Med valet förhöll det sig som bekant så, att i stället för fröken Ida Johansson, som afsagt sig uppdraget, valdes fröken Maria Jönsson till läroverkårs representant; till suppleant omvaldes hr Sven Nylund, hvilken emellertid sedermera i skrifvelse till öfverstyrelsens ordförande förklarade sig icke vilja kvarstå i egenskap af suppleant. Att något låg bakom denna afsägelse var ju tydligt, och det visade sig äfven att olika uppfattningar här brutit sig mot hvarandra. Hr Nylund och hans anhängare ansågo att suppleanten borde rycka upp till representant, från motsatt håll häfdades den synpunkten, att man borde hålla fast vid den princip, som gjorts sig gällande vid föregående val, nämligen att representanten borde vara lärarinna, då lärarinneantalet är omkring 800 mot omkring 200 lärare och dessa 800 lärarinnor representera cirka 19,000 flickor, förutom att lärarinnorna äfven delvis undervisa gossarna, »hvarför det således borde vara gifvet att en lärarinna bäst kunde vara representant i öfverstyrelsen för småbarns- och flickundervisningen».

Denna senare uppfattning, som efter hvad utgången visar blef utslagsgifvande, har emellertid på ett för de kvinnliga väljarna klandrande sätt framhållits såsom ett exempel på ensidig feminism och på ett otillbörligt sätt af kvinnorna att begagna en numerisk öfvervikt. Vid ett noggrannt bedömande af saken torde man rättvisligen ej kunna intaga en dylik ståndpunkt. Icke blott därför att det visat sig att uppdelningen af partierna här icke gått efter män

HASSELBACKENS

blandning rekommenderas som ett utmärkt godt delikatesskaffe.

Plantage-Kaffebränneriet,

Humlegårdsgatan 20 - Stockholm.

Rikst. 36 68.

Allm. 54 41.

och *kvinnor* — vid valet röstade en del lärarinnor på hr Nylund och återigen lärare på fröken Jönsson — utan därför att det i främsta rummet framställda motivet till förslaget om en kvinnlig representant var att »*största delen af skolans lärjungar, nämligen samtliga flickor under hela skoltiden, och samtliga gossar under halfva skoltiden undervisas af lärarinnor och att lärarna redan förut äro representerade i öfverstyrelsen.*» (J. J. Dalströms uttalande i D. N.)

Till detta vilja vi lämna några upplysningar, som komplettera det gjorda uttalandet. I öfverstyrelsen finnas redan *tre* folkskollärare såsom representanter för Stockholms folkskollärarekår, alla med rösträtt, den representant det nu gällde att välja har endast yttranderätt men får ej deltaga i besluten, intar således en mycket blygsam medlemsplats i styrelsen; vidare är det manliga inflytandet på skolans ledning redan så starkt representeradt, att af öfverstyrelsens 27 ledamöter äro 25 män och endast 2 kvinnor. När därtill kommer, att af dessa tvänne kvinnliga ledamöter den ena är läkare och den andra seminarieadjunkt, ha således folkskollärarinnorna såsom sakkunnig ingen direkt representant. Vidare läsa lärarinnorna på skolans alla stadier och med *både* gossar och flickor, lärarna däremot enbart med gossar, och detta endast under de tre, fyra sista skolåren. Detta innebär, att tjugutusen af Stockholms folkskolebarn få sin undervisning af lärarinnor och cirka femtusen af lärare.

När nu förhållandena stå på detta sätt, torde det vara synnerligen obefogadt att tala om missriktad feminism, äfven om med stor bestämdhet från kvinnligt håll den åsikten göres gällande att kårens ordinarie representant bör vara en kvinna, *till skolans egen fördel*. Som ofvan nämnts är det emellertid ej endast från kvinnligt håll denna uppfattning framkommit. Omröstningen såväl som hr Dalströms uttalande i Dagens Nyheter bekräfta detta.

Sjalens öga har sin starr så väl som kroppens öga sin, då vår vilja tillåter operationen, låter en barmhärtig hand hinnan affalla, och vår syn klarar och alla de i töcken höljda föremålen omkring oss ljusna för våra nyfödda blickar.

Fredrika Bremer (»Teckningar ur hvardagslifvet»).

Våra ärade läsare

uppmånat värdsamt att ifrigt verka för DAGNYS spridning genom värfvande af nya prenumeranter.

Om sammanhanget mellan kvinnans rösträtt och — köttpriserna.

Det sista vittnesbördet om betydelsen af kvinnans direkta ingripande i samhälls- och statslifvet ger oss den såväl i Österrike som Tyskland brännande frågan om köttets oerhörda fördyrande. På ett ganska eftertryckligt sätt bör den kunna lära de österrikiska och tyska kvinnorna hvilket intimt samband det i själfva verket finnes mellan uppfyllandet af de husmoderliga plikterna och deltagandet i det offentliga lifvet. Och äfven oss kan den ha åtskilligt att säga.

Redan i våras bildades i Wien "Husmödrarnas riksorganisation", och tack vare denna igångsattes i en mängd städer en köttbojkott, som slutligen tvingade slaktarna — de relativt oskyldiga mellanhänderna — att vända sig till regeringen med begäran om särskilda åtgärder för underlättandet af köttimporten. Till följd häraf utfärdades också en rad nya bestämmelser. Men dessa ha knappast medfört annat än förbättringar på papperet. Ty de gjorda eftergifterna rörande importen möjliggöra ej på långt när en tillförsel tillräckligt effektiv att stadigt inverka på priserna. Orsaken till att det stannat vid halfmetyrer är agrarens häftiga motstånd mot hvarje försök att tillvarataga den stora konsumerande allmänhetens intressen på deras bekostnad. För detta rika mindretal har regeringen böjt sig, ett tyvärr ej allenastående fall i samtidens historia!

För att ytterligare protestera mot köttfördyrandet har man nyligen anordnat stora demonstrationer i Wien, naturligtvis med särdeles liflig tillslutning från kvinnornas sida.

Men allt detta är endast tillfälliga botemedel. "Neues Frauenleben" framhåller med rätta det nationalekonomiskt olycksdigra i bristen på folkrepresentanter för dem, som i yttersta hand företråda konsumenternas stora skara: husmödrarna. Mannen är först och främst producent, kvinnan leder konsumtionen. Men mannen har valrätt, kvinnan icke. Man torde nog med rätt kunna säga, att det är på denna grund lagstiftningen tar så öfvervägande stor hänsyn till produktionen och så liten till konsumtionen. Om kvinnan äfven under nuvarande förhållanden kan för tillfället inverka något genom bojkott, demonstrationer, bildandet af konsumtionsföreningar, så står hon dock maktlös inför de viktigaste och varaktigaste faktorerna: skatte- och tullagstiftningen, regleringen af in- och utförsel samt höjandet af den inhemska landthushållningen.

Den uppfattningen måste därför inarbetas i det allmänna medvetandet, att konsumenten som sådan, oberoende af alla partihänsyn f. ö., bör företrädas inom folkrepresentationen. Och hvems röst bör här göra sig mera hörd än husmoderns? En af kvinnornas första uppgifter inom det politiska området är att skapa sunda förhållanden för produktion och konsumtion. Dessa sammanhånga på det närmaste med kvinnans arbete på ett område där ännu ingen bestridit hennes rättigheter: det husmoderliga.

S. Sbd.

Stockholms stads anslag till rösträttskongressen.

Mot Stockholms stadsfullmäktiges beslut om anslag såsom hjälp till bestridande af kostnaderna för den internationella rösträttskongressen instundande sommar har besvär anförts af grosshandlare Sten Stendahl hos öfverståthållareämbetet. I besvärsskrifvelsen framhålls såsom skäl till öfverklagande af beslutet, att enligt gällande kommunalförordning äga stadsfullmäktige allenast att besluta utgifter till ändamål afseende stadens allmänna gagn eller särskilda behof och att anslag till kongresser icke torde såsom sådant kunna betraktas. Skulle emellertid yrkandet att beslutet måtte upphävas icke på denna grund bifallas, yrkar hr Stendahl på att ärendet måtte återförvisas till stadsfullmäktige för förnyad handläggning, af det skäl att ärendet icke skulle blifvit författningsenligt behandladt. Herr S. anser nämligen att kvalificerad majoritet skulle erfordrats i voteringen vid detta beslutsfattande och att propositionen därom, hvilken af stadsfullmäktige afslogs, felaktigt framställdes.

Man kan finna nitet om tillvaratagandet af stadens pengar när det gäller anslag till kongresser något plötsligt påkommet, eftersom de förut ganska frikostigt utgått, till dylikt ändamål. Äfven frågar man sig, om majoriteten af Stockholms stadsfullmäktige finna sig i att på detta sätt taga emot bakläxa i de beslut de en gång fattat.

Angående de förträffliga verkningarna af kvinnans rösträtt.

Lady Stout, hustru till öfverdomaren på Nya Zeeland, har nyligen till tidskriften *The Englishwoman* lämnat tvänne sakrika artiklar, som röra sig om "Hvad K. P. R. gjort för kvinnorna och barnen på Nya Zeeland".

I Tyskland dö exempelvis 190 barn af 1000 under första lefnadsåret, i England 147, på Nya Zeeland 77, i Victoria 70. Siffrorna tala.

Lady Stout ger också statistiska uppgifter, afsedda att verka lugnande på personer, som frukta att K. P. R. skall göra slut på befolkningen. Under tretton år före K. P. R:s införande på Nya Zeeland hade nativiteten aftagit. En kort tid efter det K. P. R. införts forfor nativiteten att aftaga. Sedan slutade den att göra det och under de sista elfva åren har "nativiteten stadigt ökats, till dess den nu är högre än i England och Wales".

På samma sätt förhåller det sig i Victoria. Innan kvinnorna åter erhöles P. R., hade nativiteten år efter år aftagit. Men när K. P. R. införts, började såväl nativiteten som äktenskapsfrekvensen att ökas.

Kvinnor och brottslighet.

(Ur "Woman's Journal.")

Hvad gör ni med edra kvinnliga brottslingar?". "Vi förebygga deras brottslighet."

Detta svar gafs af professor Simon von der Aa, som under många år varit högste styresman för Hollands fångelser och nu är på besök i Amerika för att deltaga i den Internationella fångvårdskongressen. Professorn säger vidare, att det nu i Holland endast finnes några få hundratal kvinnliga fångar och att under hans administrationstid trenne fångelser för kvinnor måst stängas af brist på fångar.

"Men hur kan ni förklara detta?" frågade man honom.

"Af två orsaker" sade han. "Ena orsaken är det sociala arbetets tillväxt i synnerhet bland katolikerna. Våra medborgare af alla trosläror ha förresten under det sista decenniet särskildt arbetat för höjandet af kvinnornas ställning. Det finnes föreningar utan tal, icke endast för att rädda de fallna, utan för att bispringa de fattiga och nödställda, så att de icke skola frestas till att göra orätt. Våra rika och bildade kvinnor deltaga ifrigt i detta arbete. Andra orsaken till minskandet af kvinnors brottslighet är helt enkelt det förhållandet att kvinnor tillåtas att arbeta och försörja sig på hederligt sätt, i stället för att genom svältlöner tvingas till att göra det på ohederligt. Kvinnor ha nu tillträde till alla yrken, alldeles som hos er. Min öfvertygelse är att den frihet kvinnorna åtnjuta på det industriella området håller dem borta från fångelserna. — — —

Det finns visserligen ett starkt parti för kvinnans politiska rösträtt bland oss, men jag vill icke påstå, att detta är grunden till de få brotten hos kvinnorna. Det är snarare en direkt, ståtlig följd af att kvinnorna tillåtas att arbeta. Förr var kvinnan måhända icke lämpad för det allmänna lifvet. Men rätten till arbete har vidgat hennes syn på tingen så, att hon icke endast negativt afhåller sig från att bryta mot de bestående lagarna utan också fått den positiva impulsen att vilja bidra till stiftandet af nya visa lagar."

Insänd litteratur.

C. E. Fritzes Bokförlags A.-B., Stockholm: **Typer och händelser.** Berättelser af *Märta Starnberg*.

Wahlström & Widstrands Förlag, Stockholm: **Det starkaste.** Af *Gustava Svanström*.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Öfver land till Indien.** Genom Persien, Seistan och Belutschistan af *Sven Hedin*. Häft. 1 o. 2.

A.-B. Ljus förlag, Stockholm: **All världens bästa sagor.** Berättade af *Vilhelm Nordin*. Med illustrationer af *Arthur Scheiner*. Första och andra boken. — **De lustiga svampfamiljerna.** Teckningar af *C. Hall*. — **I det fria.** Sagor och berättelser af *Carl Ewald*. Bem. öfversättning af *Hellen Lindgren*. Andra upplagan.

C. W. K. Gleerups förlag, Lund: **Arbetsstugans andaktsbok.** Af *Elise Malmros*.

Annonsera i Dagny!

Litteratur.

Pennskaftet. Af *Elin Vägner*. A.-B. Ljus, Stockholm

En ny bok, det är utan tvifvel hvad man kan kalla "Pennskaftet" för. Ny till ämnesval — författarinnan har ju rent af djärfheten att introducera den kvinnliga rösträttsrörelsen i svenska litteraturen, jag tillåter mig verkligen att anse detta, ty icke blef den det i och med "Fru Fanny" när hon en gång i tiden, salig i åminnelse, uppträdde som rösträttsintresserad — och ny till andan och karaktärsteckningen. Det är en hel ny tid, hvilken som en frisk vind fläktar oss till mötes, och den gamla välkända, stillastående erotikdiktningen med sina förlegade kvinnotyper är med ens distanserad. Härmed är icke sagdt, att kvinnan i Elin Vagners bok — liksom gångna dagars kvinnor — inte böjer sig för den store allbetvingaren Eros. Men hon är en kvinna, som inte vill och inte låter kärleken suga upp hela hennes lif, en kvinna, som har mål och intressen för sig som själfständig och fri personlighet.

När Elin Vägner för ungefär två år sedan gaf ut "Norrtullsligan", fanns redan där i den skissartade teckningen löften om något helt nytt som hon skulle kunna gifva, den själfständiga arbetande unga kvinnans bild, henne, som vi möta ute i lifvet men som det ännu icke funnits plats för i skönlitteraturen, därför att de kvinnliga författarna inte förstätt henne och därför att de kvinnliga ännu inte velat — eller inte kunnat — skildra henne. Elin Vägner både vill och kan. I "Pennskaftet" träder hon oss till mötes, en stark och modig liten kvinna med ett varmt hjärta och entusiasm i sin själ, oförsiktig, må vara, och äfven onödigt utmanande understundom både i ord och handling, men god som guld i sitt inre, en ärlig liten varelse, som vet, att därför att i henne själf intet svek är, så kan hon gå sin bana trygg fram. Att hon, i denna trygghetskänsla, i ett förhållande som hon anser icke rör någon utanför stående viker från den allmänt sanktionerade vägen, får emellertid näppeligen anses som typiskt och på den grund ej så lyckligt funnet af författarinnan. Det, rent ideellt sedt, riktiga i den uppfattning hon härvidlag gör gällande stöter i praktiken på så många stjälpande stenar, att man får antaga att den typiska nya unga kvinnan är besinningsfull nog att ej gå den vägen. För boken i dess helhet är emellertid detta ett oväsentligt drag, med eller utan denna episod är "Pennskaftet" den modiga, lilla kvinnan, hvilken aldrig förnekar det bästa inom sig själf och som aldrig tillåter något förnedrande att röra vid sig.

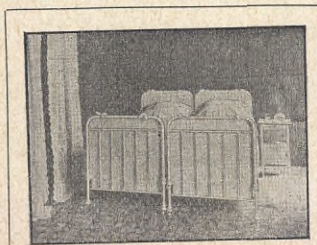
Som bakgrund står rösträttsrörelsen — Målet, Saken, som lifvar och eldar alla dessa kvinnor. Det är nog i allmänhet icke så lätt för den utanför stående — för öfrigt icke heller för dem, som äro midt uppe i striden — att under det utdragna resonnerandet för och emot kvinnans rösträtt, bakom agitationen och de många mö-

tena, utskottsbetänkandena och riksdagsdebatterna, få en uppfattning om eller kunna behålla känslan af det verkligen stora i rörelsen. Det glömmes eller förbises så lätt i hvardagslifvet. Men Elin Vägner har förstätt att få fram just detta i sin bok, och hon håller upp det för människorna till åskådan och begrundande — glädjen i kampen, den brinnande entusiasmen, tron på och förvissningen om att det tunga arbetet banar väg för tusenden och åter tusenden trötta och betungade kvinnor generationer igenom. Allt detta, som ger de storstilade dragen, den djupa innebörden åt kvinnornas rösträttskamp.

I glädjen öfver innehållet, öfver den gäfviga som denna bok i och för sig är till rösträttsrörelsen, är faran nära att förbise dess rent litterära förtjänster. Och dock äro dessa betydande. Skildringens fart och den pregnantastilen ställa Elin Vägner på ett plan, där ej så många göra henne rangen stridig. Ett något stramare hushållande med de många kvickheterna och den slagfärdighet, som gör denna bok till en så sällsynt roande läsning, hade dock varit att tillråda. Pennskaftet själf, bokens hjältninna, som gifvit den sitt namn, är understundom så proppadt af roligheter att det nästan är som om de hade magasinrats, för att levereras nu på en gång vid passande tillfälle. En och annan episod torde väl också kunna anses något för lätt journalistartadt behandlad. Detta är emellertid små oväsentligheter, som i stort sedt icke förringa bokens värde. Den har fullt tillräckligt af värme och lif ändå — af verkligt pulserande lif, ej det uppdiktade och utpekulerade. Och som exponent af en fas af det nya i tiden torde man få anse Elin Vagners bok helt enkelt epokgörande i vår litteratur. Hon har visat att det kan skrivas en bok — och därtill en rolig bok — om nutidskvinnan sådan hon är, i all enkelhet och hvardagslag. Hon har inrangerat henne bland rösträttskvinnornas på nog så många håll hädade och ringaktade krets. Man kan säga att försöket rent litterärt taget var nog så vågadt, men hon har lyckats, hennes stilistiska begåfning och litterära egenart ha varit tillräckligt bärande för att gifva det lyckliga resultatet, och hon har därmed brutit en ny väg öfver litteraturens mark.

En närmare redogörelse för innehållet torde vara öfverflödig. "Pennskaftet" är en bok som förtjänar läsas. Blott ett citat ur densamma, det ger en aning om den medkänsla med kvinnorna, som är det starka i denna bok, och om den nya kvinnans vördnad för dem, som före henne arbetat för Saken och som nu äro borta. Pennskaftet har hittat en tufva med blåsippor, hon skär upp den med sin pennknif och bär den ömt hemåt i bägge händerna.

"De liknade en grupp små kvinnor, tyckte hon, sammankrupna, framåtböjda för blåsten, i grå och ludna

ENGELSKA MAGASINET

Drottninggatan 31

Sängar och Sängkläder

i största urval.
Låga bestämde priser

Sanitäsängar o. soffor
med stältnöten Kr. 12 och 18.

Ottomaner och

Duchateller

fullt monterade med kuddar
och öfverkast från Kr. 105.

kläder, oansenliga och tappra, med hela flockar af nybörjare nere vid kjolkanterna, och blott en enda af dem hade ännu fått mod att vända sin lugna, blåa blick mot himmelen. — Just som våra egna pionjärer, slog det henne, och hon tyckte, att hon nu först fick lefvande i sitt hjärta alla dem som vågat börja, medan ännu frosten bet och drifvorna lågo hårda i skogen. Tårarna stego henne till hennes egen häpnad i ögonen, de voro alla döda, och de skulle aldrig veta hur vi ändtligen förstodo, mindes och vördade. Hon roade sig barnsligt med att ge blommorna namn i det hon fullföljde sin första tanke: de'ta var Fredrika Bremer, fru Olivecrona, fru Adlerparre. . .”

E. K—n.

Ein unmöglicher Mensch. Af *Adeline Gräfin von Rantzau*. Berlin, Martin Warnecks förlag.

Med anledning af en nyligen i Dagny införd artikel, "Ett inbilladt bref" af Anna L. Elgström, vill undertecknad i det följande fästa uppmärksamheten på en bok, som ej i oväsentlig mån synes motsvara de kraf, hvilkas uppfyllande i nämnda artikel anges som ett önskemål för den moderna litteraturen.

"Ein unmöglicher Mensch" är berättelsen om en kvinna, hvars hela lif är en kamp. Hon har nämligen i vår prosaiska tid råd att bestå sig med ideal, och, en kraftfull och helgjuten personlighet som hon är, vill hon äfven lefva efter dessa. Så kommer hon gifvetvis äfven i strid med sin omgivning.

Det är tydligt, att en eldsjäl sådan som grefvinnan Sibylle von Klinton skall bli illa påsedd af den samhällskrets, hvilken hon både genom börd och äktenskap tillhör. Hon är intelligent nog att se tvärs igenom de rådande meningarna, se ihålligheten i en mängd granna fraser, ömkligheten i mycket af det, som de andra hålla för stort och betydelsefullt. Och hon har mod att söka sätta sina handlingar i samklang med sannings- och rättfärdighetskravet i sitt inre. Hon fogar sig icke efter gamla vedertagna seder och bruk. Hon vågar ställa hjärtats bud och en högre morals fordringar framför etikettens ytliga påfund. När hon kan göra en god gärning, hjälpa en sjuk eller nödställd, underlätta sina underhåvandes mödor, så håller hon detta för vida viktigare än t. ex. en bal vid hofvet eller någon konvensansvisit hos hertiginnan den och den, och hon försummar allt som oftast sina "skyldigheter" som ståndsperson för sina plikter som människa.

Icke underligt då, att hon vid alla tillfällen blir förklarad "omöjlig".

Hennes karaktärsläggning bidrager ej att göra saken bättre. Hon förstår sig icke på att taga människor och ting med lämpor. Hon är häftig och sjunger oförblommeradt ut sin mening och blir sålunda allt mindre och mindre tåld.

Äfven hennes äktenskapliga lycka går i kvaf genom hennes omutliga kraf på sig själf och andra. Hennes make är världsman, har från barndomen insupit de gängse, ytliga föreställningssätten, och äfven om han nu och då inser skefheten i mycket, är han likväl böjd för att låta udda vara jämnt.

Lifvet är nu en gång sådant, — menar han, det tjänar ingenting till att strida emot. Man kan ändå inte förändra världsordningen.

Men för Sibylle är allt kompromissande och all halfhet vedervärdiga.

— Hvad jag hatar detta. "det är nu en gång som det är", utbrister hon. Det är den kapp i hvilken människorna inhölja alla sina synder. Det är det sömnmedel, af hvilket de alla taga in, åter och åter, tills de icke mer kunna tänka klart.

Redan före äktenskapet ha de båda kontrahenterna insett karaktärsolikheten sig emellan, och de betänkte sig länge, innan de vågade ingå en så vanskelig förening. Men kärleken blef dem för stark, kanske hoppades de äfven att kunna inverka den ene på den andre. Och med den bästa vilja, den redligaste afsikt, länkade de så sina öden tillhopa.

Till en början går allt bra. Lyckan kommer dem att bortse från allt annat. Men småningom framtråda de oundvikliga konflikterna, svårigheterna bli större år från år, klyftan mellan dem växer, och slutligen gå de åt hvar sitt håll och lefva skilda, ej till namnet, men i verkligheten. Deras sinne blir bittert och förgrämdt, och den ene anklagar den andre att ha förstört hans lif. Så förgå många år.

Och likväl finna de hvarandra på nytt. Men då står Sibylle redan vid grafvens rand, bruten af sorg och lidanden. Hennes sista dagar visa dock att hon segrat midt i sitt nederlag. Hon erfar att de läror hon med ord och handling utsått till sist börjat bära frukt. Hvad som förr under kampens dagar af de flesta upptogs som dårskap och orimlighet har småningom börjat omfattas af både den ene och den andre, framför allt af hennes ende älskade, som står redo att fortsätta striden, där hon måste nedlägga vapnen. Så har hennes lif likväl icke varit förgäves.

Detta är i korthet innehållet af den unga nordtyska författarinnan Adeline v. Rantzaus senaste bok, som i sitt hemland väckt berättigad uppmärksamhet. Den är fylld af en stark och lefvande tro på det godas seger — trots allt. Och den utstrålar en kraft och en värme, som icke äro allt för vanliga i våra dagars litteratur. Personerna äro tecknade med en trovärdig säkerhet och en individuell omsorg, som göra att den verkar som ett stycke af lifvet själf. Det är en bok, som håller ens intresse fängsladt från första sidan till den sista, och man känner sig gripen, såsom man alltid gör det, inför det tragiska lufsödet hos en människa, hvilken har mod att sätta in sitt lif på sin öfvertygelse och sin tro — man må nu för öfrigt dela dessa eller icke.

Ingegerd Lagerström.

**GYNNA DAGNYS
ANNONSÖRER!**

Det kvinnliga intelligensproletariatet.

Mer än en gång har historien visat, att då en ny summa af kraft tillförts samhället, en ny klass af människor ryckt fram för att utfylla ett led i den allmänna arbetsfördelningen, dessas arbete till en början undervärderats och exploaterats af de öfriga samhällselementen. Så har också kvinnoemancipationen, som för kvinnan öppnat nya banor och gifvit henne tillfälle att direkt utnyttja sin talang och sina färdigheter, ännu ej trängt fullständigt igenom i det allmänna ekonomiska medvetandet; kvinnans arbete underskattas i de flesta fall och betalas i allmänhet betydligt sämre än mannens. Kvinnan får tillägna sig samma kunskaper och aflägga samma examina som mannen, men hennes karriärmöjligheter äro i de flesta fall starkt begränsade; och stå äfven vissa banor öppna för henne, hyser man ännu den löjliga fördomen, att hennes intellektuella arbete är mindre värdt än mannens och följaktligen bör aflönas sämre. När därtill den vanliga nationalekonomiska regeln om förhållandet mellan tillgång och efterfrågan spelar in, förstår man lätt, hur under nuvarande förhållanden, då den intellektuella marknaden, som mannen sedan gammalt varit van att ensam behärska, får ett för hvar dag växande tillskott af kvinnor, så småningom ett kvinnligt intelligensproletariat skall uppstå.

Sant är, att vi i våra relativt små förhållanden och under de jämförelsevis gynnsamma villkor kvinnan i vårt land har ej kunna så noga iakttaga alla de bildningar, som i de större kulturländerna åtfölja kvinnorörelsen såväl som andra sociala rörelser. Likväl tror jag, att man äfven hos oss skall kunna påvisa paralleller till förhållandena inom de stora kulturländernas kvinnovärld. Det är här vi ha det kvinnliga intelligensproletariatet fullt utveckladt eller åtminstone stadt i full utveckling, och det är här vi kunna hämta varningar såväl som föredömen för vårt eget vidkommande.

Låt oss då taga det kvinnliga intelligensproletariatet i exempelvis Frankrike i betraktande! Ledning erbjuder oss en af M. Daubresse författad, intressant studie i ämnet, "Le prolétariat intellectuel féminin", som för en tid sedan stod att läsa i "La Revue", byggd på exakta statistiska uppgifter och personliga iakttagelser.

Naturligtvis kunna vi inom det intellektuella proletariatet urskilja flera olika grupper af kvinnor, såsom musklärarinnor, privatlärarinnor, målarinnor, skådespelerskor, skriftställarinnor.

Vända vi oss till en början till de förstnämnda, erbjudes oss här ett typiskt exempel på verkan af de nyssnämnda lagarna om tillgång och efterfrågan, lagar, som äro lika giltiga på det intellektuella som på det rent materiella området. Det vill med andra ord säga, att då det finnes öfverflöd på talang och intelligens på ett visst område, minskas äfven dessas värde. För femtio år sedan kunde sålunda en musklärare få från 2 till 5 francs i timmen för sina lektioner. I vår tid lägger man allt större vikt

vid den musikaliska delen af uppfostran, och "konsumenternas" — för att nu öfverflytta uttryck från det materiella området till det intellektuella — antal har betydligt ökats, under det att fordringarna på "afnämarnas" kvalifikationer har stegrats — men samtidigt har tillgången på dessa senare stigit i en grad, som icke står i rimlig proportion till efterfrågan. Följden har blifvit att de flesta musklärare och musklärarinnor måste nöja sig med rena svältlöner, från 2 francs till 50 centimes, ja, ända ner till 15 centimes i timmen!

Här i Sverige ha vi visserligen blifvit vana att beklaga den professionella musklärarinnans lott, men hur uselt hon än är aflönad, slipper hon dock här i allmänhet att ålägga sig någon representationsskyldighet för ett kall, som samnerligen representerar det minsta möjliga kapital. Men den mondäna franska publiken begär, att deras barns lärare och lärarinnor skola i klädedräkt och uppträdande följa bruken inom de kretsar, där deras verksamhetsområde är förlagdt. Dessa olyckliga måste i hvardagslag ålägga sig den största sparsamhet, de ha knappast råd att äta sig mätta och måste försaka äfven det anspråkslösaste nöje af hänsyn till de därmed förenade kostnaderna — allt för att kunna infinna sig hos sina elever i en oklanderlig dräkt. Till råga på allt måste de taga hänsyn till sin publiks fåfånga: en aktad familj fordrar, att barnens lärare skall ha ett "godt" namn, och för att legitimera detta och förvärva sig familjernas förtroende är han tvungen att hvarje år ge en konsert, hvars ofta ganska dryga kostnader han måste bestrida ur sin egen anspråkslösa kassa. På detta, att "skaffa sig ett namn" hos de förnäma familjerna, går kanske hufvudparten af hans artistiska sträfvanden ut. Fördenskull ger han gratiskurser för ett antal elever, fördenskull ser han till, att hans namn kommer i tidningarna vid något lämpligt tillfälle, o. s. v.

Det fåtal kvinnliga musiker, hvilkas inkomster tillåta dem att föra ett någorlunda sorgfritt lif, se sig dock aldrig i säkerhet för alla de vidrigheter, som ständigt hota utöfvarna af detta yrke: att deras klientkretsar genom oförutsedda omständigheter hastigt skall minskas, att de själfva skola bli "omoderna" o. s. v. Och säkerligen kan ingen enda af dem blicka en fullt lugn och bekymmerfri ålderdom till mötes.

Man behöfver endast betrakta några siffror för att förstå, att privatlärarinnornas lott är i ingen mån bättre än musik- och sånglärarinnornas. År 1854 var antalet af dem, som i Paris aflade lärarinneexamen, 99; år 1908 hade antalet stigit till 6,886. I hela Frankrike funnos det sistnämnda året 31,631 aspiranter till nämnda examen; 15,412 gingo igenom. Privatlärarinnornas löner ha sjunkit från 1,200 francs till 5-, 6- eller 800 francs. Man behöfver icke fråga sig hvar man har att söka det intellektuella proletariatet!

Sammalunda är ock förhållandet inom de öfriga grupperna af kvinnliga intellektuella arbetare. De sceniska artisterna drivas ofta nog af nöden att söka andra i moraliskt afseende icke oklanderliga utvägar. Konstutställningarna äro fulla med kvinnliga konstnärers verk, som

Köp Oskummad mjölk direkt

hemsänd i plomberade kärl till 17 öre pr liter.

AKTIEBOLAGET MEJERIET VICTORIA

Riks 770. — Kungl. Hofleverantör — Allm. 69 37.

MÄLARBADET

11 Handtverkaregatan 11.

BAD-TVÄTT- och STRYKINRÄTTNING

1:a klass i alla afseenden.

OBS! Simundervisning f. damer och herrar

R. T. 38 14 — 38 15

A. T. 93 43 — 93 44.

representera en omsorgsfullhet och ett arbete, hvilket icke står i rimligt förhållande till afkastningen. De kvinnor, som äga eller tro sig äga skriftställartalang, ha ingen anledning att tacka försynen härför. Tidningar och tidsskrifter öfversvämmas af en ständigt växande flod af manuskrift, och man kan icke ens drömma om deras publikation.

Detta är alltså den moderna, bildade, talangfulla kvinnans öde, lönen för hennes mod och arbete! Och hennes farligaste fiende — därför att den icke utger sig som fiende och ej kan bekämpas som sådan — är här såsom i så många andra fall — kvinnan själf. Den mondäna societetsdamen, som för att fördriva tiden eller af ren fåfänga blir musiker, målarinna, skådespelerska, skriftstäl-larinna och genom att icke taga betaldt för sitt arbete icke blott nedprässar lönerna för de professionella musikererna, etc., utan rent af uttränger dem från deras rättmätiga arbetsområden. Den förra har alla chanserna på sin sida; hon har råd att bestå sig med den bästa undervisning, och då hon icke har att dragas med brödbekymmer, har hon tid att helt ägna sig åt sitt arbete. Ända från första början blir hon från alla håll uppmuntrad och smickrad; kritik och publik berömma hennes prestationer, äfven om de från konstnärlig synpunkt sakna allt värde, endast emedan hon är "intressant". Allt under det hennes i yttre afseende mindre lyckligt lottade medsystem har att kämpa mot svårigheter af alla slag, att uthärda umbäranden och lidanden med ett hjältemod, som är så mycket mer beundransvärdt, som det hvarken blir känt eller erkänt. Somliga af dem söka i någon lösare förbindelse ersättning för hvad lifvet nekar dem och ekonomiskt stöd, några gå kanske helt under — i det "lösa" och "lätta" proletariatet finns det ju alltid de, som äro för "tunga" och gå till botten.

Men, frågar man sig, hvarför gifta sig icke dessa kvinnor och bli helt enkelt husmödrar? Ack, man glömmar, att åtminstone när det gäller franska förhållanden är det icke så lätt för en kvinna utan hemgift att få en man.

Det kvinnliga intelligensproletariatets lott är förvisso beklagansvärd. Medan man gör allt för att förbättra kropparbetarnas villkor, gör man intet för dem, hvilka undervisa ungdomen eller utöfva konst och litteratur. Vi ha ingen anledning att tro, att den återgifna framställningen af det kvinnliga intelligensproletariatets ställning i Frankrike är öfverdrifven. Om den också åtminstone i sin helhet icke är tillämplig på svenska förhållanden, kan den icke desto mindre tjäna oss, som ännu på det hela taget fått se ljusare sidor af kvinnoemancipationen, som ett beaktansvärdt och lärorikt memento.

Ebba Theorin.

Notiser.

Två kvinnliga stadsfullmäktigekandidater i Kristianstad. Vid i Kristianstad hållet valmöte uppställde kvinnliga röstberättigade inom samhället två kvinnor som kandidater

till det stundande stadsfullmäktigeval, nämligen fröknarna Anna Lundquist och Anna Jönsson.

Fredrika-Bremer-Förbundets föreläsningar. I likhet med föregående år anordnar Fredrika-Bremer-Förbundet i Stockholm en serie föreläsningar i praktiska ämnen. Föreläsningarna taga sin början torsdagen den 3 nov. och fortsätta med en föreläsning i månaden till och med april. Programmet upptar: Uppfostran i hemmet, fru Anna Höjer; Barnavård, doktor Inez Laurell; Arbetets värde för individen och samhället, fröken Clara Wahlström; Bostadshygien, fröken Kerstin Hesselgren; Sjukvård, fröken Sally Petterson; Val af lefnadsbana, fröken Gert-rud Adelborg. Föreläsningarna åtnjuta äfven detta år kommunalt anslag.

Danska brefkort. Dansk Kvindesamfund har utsändt en serie vackra brefkort efter samma idé som vår egen samling, hvilken utgifvits af Göteborgs F. K. P. R.: porträtt af framstående män och kvinnor samt under hvar porträtt ett uttalande af personen själf, som gäller kvinnornas ställning — deras rätt till jämställdhet med mannen, deras plikt att arbeta med på allmänmänskliga uppgifter. En del af personerna, fast sentenserna äro utbytta, känna vi igen från de svenska korten: Fredrika Bremer, Carrie Chapman Catt, John Stuart Mill, Björn-sjerne Björnson. Af danska storheter framträder främst Holberg, vidare Harald Höfding med ett direkt uttalande, att kvinnorna icke kunna utestängas från kommunal och politisk rösträtt, Fredrik Bajer med sin hustru vid sin sida, C. Hostrup och Elisabet Hostrup. Mathilde Fibigers, Pauline Worms, Kristine Fredriksens och Jutta Bojsen Möllers porträtt komplettera samlingen.

Föreningsmeddelande.

Lunds F. K. P. R. höll den 21 okt. sitt första sammanträde för hösten.

Vid mötet behandlades först frågan om uppsättandet af kvinnliga kandidater till stadsfullmäktigeval i december.

Diskussionen, som var ganska liflig, resulterade i att föreningen uppdrog åt styrelsen att söka åvägbringa samarbete mellan andra föreningar, som möjligen skulle intressera sig för att få kvinnor in i stadsfullmäktige.

Vidare förekom föredrag af Anna Bugge-Wicksell om den internationella rösträttsrörelsens betydelse för den nationella.

Därefter fattades beslut om att till den internationella kongressen i Stockholm 1911 skulle hvarje föreningsmedlem bidra med en krona.

Efter mötet var samkväm anordnad.

Inbjudan hade utgått till grannföreningarna i Malmö och Eslöf, och representanter hade tillstädeskommit för båda dessa föreningar. Detta, såväl som ett besök af fru Tonning från Ronneby, gjorde att mötet fick en särskildt festlig prägel.

Sprid Dagny!

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsavgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* ånnorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Sex praktiga äfventyrsböcker för barn och ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspellin. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illustrationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af Marie Louise Gagner. 304 sidor, 33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn och ungdom. Bearbetning efter Kaptan Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor, 39 illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Undervisningsvan lärarinna

önskar under ferierna nov.-jan. plats i familj (helst i Sthlm).

Villig deltaga i förekommande göromål. Svar till "Goda betyg", Dagnys exp.

En 19-årig examinerad

småskollärlarinna önskar plats i familj att undervisa 1-2 barn i vanliga skolämnen, gärna nybörjare. Önskar anses som familjemedlem. Rekommendationer kunna fås. Svar emotses tacksamt till "Genast", denna tidnings expedition.

Plats i god familj

sökes af 23 års flicka, fullt kunnig och villig att undervisa i eng. spr. samt deltaga i hemmet förekommande sysslor. 3-årig praktik utomlands. Goda referenser. Fr. A. Larsson, Stensborg nr 8, Eskilstuna.

Ung prästdotter,

som med vackert afgångsbetyg genomgått Statens Normalskola, önskar, snarast möjligt, plats å kontor, såsom skrifbiträde eller dylikt. (Helst i Stockholm.) Svar emotses tacksamt till "Kaj", Postkontoret, Enköping f. v. b.

Undervisningsvan,

musikalisk flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk, söker till vårterminen plats som guvernant. Sök. har under en tid vikariat vid realskola och kan förete de bästa rek. därifrån och från platser i familj. Svar till "Villig", Torebo, Lis.

Småskollärlarinna

önskar under ferierna, fr. o. m. d. 1 dec. t. o. m. den 1 mars, plats i bättre familj att läsa med nybörjare samt deltaga i hushållsgöromål samt handarbeten. Svar till "Lärlarinna", Ottebol p. r.

21-årig tyska,

som besökt högre läroverk, söker plats i bättre svensk familj till 1 jan. 1911, att undervisa barn i tyska och deltaga i husliga göromål. Densamma förstår också svenska. Svar till "Hedwig", Neustadt 7 a, Wolgast, Tyskland.

Bildad flicka,

hushållsuvan, kunnig i matlagning, bakning, alla husliga bestyr, söker plats i godt hem i stad eller på landet. Goda rek. Svar "Arbetsam—Hurtig", Sv. Telegrambyrån, Stockholm.

Plats

som husmoder, föreståndarinna vid sjukhus, sanatorium, konvalescenthem eller därmed jämförlig inrättning sökes af en driftig, i huslig ekonomi och ett hems skötande väl förfaren bildad kvinna. De bästa vitsord och personliga rek. företes. Benäget svar ställes till "Gagnande verksamhet", und. adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

PLATS önskas i prästgård på landet (helst Värmland eller Småland) af allvarlig, medelålders flicka, att vara husmodern behjälplig med förefallande göromål. Är kunnig i matlagning och alla inomhussysslor. Svar emotses tacksamt inom 14 dagar af "Selma", Tyringe p. r.

BILDAD 18 års flicka önskar plats i bättre hem, där jungfru finnes, som husmoders hjälp och sällskap. Villig lära och taga del i hushållet. Svar före 10 nov. till "Familjemedlem", Sylta, Köping.

25-ÅRIG, oberoende, huslig, duk-tig, enkel landbrukaredotter önskar plats på nyår i prästgård eller stor landtgård, helst utan småbarn. Svar "H. C.", Malmö p. r.

Mot fritt vivre

söker bildad landbrukaredotter, van vid hemmets arbeten, plats som husmoders hjälp, där hon får deltaga uti och lära matlagning. Svar till "18 år", Kåreholen, Bohuslän.

22-ÅRIG, bättre flicka, kunnig i alla inom ett hem förekommande göromål, samt i väf- och sömnad, söker plats (helst på landet) att med husmoders hjälp sköta hushållet. På lön fästes mindre afseende än vid ett vänligt bemötande. Tacksamt för svar till "1 nov.", Marstrand p. r.

ENKEL landbrukaredotter önskar i midten af nov. plats i godt hem att mot lön vara husmodern behjälplig. Har genomgått hushållskurs. Är van och villig deltaga i alla inom hemmet förekommande göromål, äfven sömnad. Önskar anses som familjemedlem. Svar emotses tacksamt till "A. M. 24 år", Filipstad p. r.

31-årig landbrukaredotter,

som genomgått hushållskurs i familj, slöjd- och hushållskurs vid praktisk skola samt skolkökslärlarinnekurs vid Nääs önskar i höst plats som hushållsfröken eller husföreståndarinna. Svar med löneförmaner m. m. till "Kunnig", Karlskrona p. r.

Ung flicka

med flerårig vana i affär samt kun-
nig i sömnad och tapisseriarbeten
söker plats nu eller framdeles. Inne-
har plats men önskar ombyte. Svar
tacksamt till "Ärlig och pliktrogen",
Strängnäs p. r.

EN BILDAD, arbetsam flicka sö-
ker plats i familj som hjälp och
sällskap. Svar till "Hurtig små-
ländska", Emmaboda p. r.

Anspråkslös

flicka önskar plats att deltaga i alla
förekommande husliga sysslor och
anses som familjemedlem i vänligt
hem, där mycket är att göra och
husmoder finnes. Någon lön öns-
kas. Adress "W. W.", Fliseryd.

22 års flicka

som genomgått hushållsskola samt
kunnig i alla husliga göromål, öns-
kar plats till 15 november hos
äldre dam eller i mindre, fin familj
att gå frun tillhanda. Svar till "Maja",
Gnesta p. r.

Ung,

bildad flicka önskar plats som lek-
tris och sällskap åt äldre person.
Svar till "Ingrid", Alingsås p. r.

Ung flicka

önskar mot fritt vivre plats i bättre
familj i och för att lära hushåll.
Svar till "17 år", Kopparberg p. r.

KARTRITERSKA önskar snarast
anställning. Goda betyg och ref.
kunna företes. Deltar gärna i skrif-
göromål. Svar till "Okt.-Nov.", S.
Gumælii Annonsbyrå, Sthlm. f. v. b.

Kontors- eller Kassörskeplats

önskas af flicka med flerårig prak-
tik. Är kunnig i bokföring och
maskinskrifning samt van vid kas-
sas skötande. Tacksam för svar
till "Ordentlig och pålitlig", Kal-
mar p. r.

Gynna Dagnys annonsörer!

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11-4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

LEDIGA PLATSER.

Sjukskötersketjänsten

vid Vulcans Tändsticksfabrik i Ti-
daholm kungöres härmed till an-
sökan ledig.

ligganden: att sterilisera för-
bandsartiklar samt att under läkares
inseende å särskildt intill fabriks-
området befintligt mottagningsrum,
äfvansom vid behof i hemmen
sköta omläggningar af förband för
yttre skador och att vid behof bi-
träda med annan sjukvård åt fabri-
kernas underlydande och deras an-
höriga.

Lön villkor: 1,000 kr. pr år, fri
bostad, bestående af ett rum och
kök intill mottagningsrummet, fri
vedbrand och fritt lyse samt mot
skyldighet att skaffa godkänd
vikarie och åt henne upplåta bostad
— en månads semester årligen.

Hugade spekulanter skola senast
den 15 november 1910 hafva in-
sändt ansökningshandlingar bestå-
ende af prästbetyg, läkareintyg om
god och stadig hälsa, betyg från
genomgångna skol- och sjuksköter-
skekurser o. d. samt intyg om ar-
ten och omfattningen af vidare ut-
bildning och annan tjänstgöring,
personliga rekommendationer och
andra referenser.

Platsen tillträdes 1 januari 1911.
Tidaholm i oktober 1910.
Vulcans Tändsticksfabrik.

Lärarinneplatser.

Vid Kungälfvs femklassiga sam-
skola äro tvenne lärarinneplatser
lediga att tillträda vid inst. vårter-
mins början, omfattande: den ena
läroämnenä matematik, fysik och
kemi och den andra läroämnenä
historia samt tyska och engelska.
Kungälfv den 18 oktober 1910.
Styrelsen.

KYRKKLIGT SINNAD lärarinna,
kompetent att undervisa i skoläm-
nen och språk (helst äfven musik)
för inträde i högst 6:te kl. i flick-
skola, erhåller plats i prästgård i
Halland. Ref. och löneanspråk
torde uppgifvas. Svar till kyrko-
herde F. Lillieroth, Frillesås.

LÄRARINNA, undervisningsvan,
musikalisk, sökes för 3:ne flickor
(2:ne i 4:de-klassens ämnen och 1
i småskoleafdelning) till 15 januari
1911. Reflekterande torde insända
betyg med foto. och uppgift å lö-
nepretitioner till Törebo Gärd,
Lis.

God affär!

Ett affärsvant och språkkunnigt
fruntimmer sökes att mot fast lön
och vinstandel förestå ett 1:sta klas-
sens turisthotell och pensionat (ak-
tiebolag). Den har företräde, som
haft praktik i facket och kan pla-
cera kapital i företaget. Svar till
"Bellevue" under adr. S. Gumælii
Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Retuschös,

skicklig och väl förfaren i maskin-
retusch för klichéer, erhåller genast
anställning å vår maskinretuschaf-
delning.

Centraltryckeriet, Stockholm.

Skrifbiträde.

Verkligt duglig flicka från god
familj med bra handstil och under-
byggnad erhåller genast anställning.

Svar med fotografi och lönepre-
titioner torde inom 8 dagar sän-
das till Kronolänsman Carl Nerman,
Laholm.

Föreståndarinne- platsen

i asylen för små barn i Landskrona
är till ansökan ledig att tillträda 15
jan. 1911. Lön 600 kronor, bostad,
bränsle- samt liten-trädgårdstappa.
Ansökningar jämte betyg torde in-
sändas före 1:sta dec. till styrelsens
ordförande, fru Ulla von Steyern,
Landskrona, som äfven lämnar vi-
dare upplysningar.

BARNFRÖKEN, som förut inne-
haft dylik plats, pålitlig, barnkär,
kunnig i inomhus förefallande gö-
romål- och något sykunnig erhåller
genast god plats i familj, bosatt på
landet nära stad. Svar med betyg,
foto. och lönepret. till Sjöstrands
byrå, Victoriag. 15 A, Göteborg.

Kokerska,

kunnig och väl rekommenderad får
plats i liten familj. Platsen sökes
mellan 9-11, 1-4, Nybrogatan 41.
2 tr., Stockholm.

PLATS genast för bättre, an-
språkslös, barnkär flicka, kunnig i
sömnad samt villig deltaga i alla
inom ett landthushåll förekommande gö-
romål. Jungfru finnes. Svar om äl-
der, lönepret. m. m. till "Box 27",
Skara.

ENKEL, bildad, fullt pålitlig
flicka med godt lynne erhåller plats
15 nov., hufvudsakligen för att
sköta 10 månaders frisk gosse. Vana
vid barnavård samt hälst någon
kunskap i sömnad önskas. Svar
med löneanspråk, betygsskrift och
foto. torde sändas till "Ordentlig",
Motala.

UNG flicka, snäll och gladlynt,
får plats nu i höst på herrgård i
norra Västmanland att sköta två
gossar på 3 och 1 $\frac{1}{2}$ år. Fritt vivre
och någon lön. Fru Anna Weibel,
Mälby gård, Rosshyttan.

Dam,

kunnig i svensk och engelsk steno-
grafi och maskinskrifning erhåller
plats genom

Remingtons Platsanskaffningsbyrå.
Stockholm.

ANSPRÅKSLÖS, bildad, barnkär
flicka, kunnig i enklare matlagning
och som tillsammans med husmo-
dern vill deltaga i förekommande
göromål, får genast plats. Jungfru
finnes. Fru Lina Hedström, Hel-
singborg.

2 à 3 Damer

med bästa referenser, som vilja
bilda gemensamt hem, erbjudas en
välmöblerad, solig våning invid spår-
vagn å Östermalm, Stockholm. När-
mare upplysningar Rikstel. Saltsjö-
baden 403 kl. 10-12 f. m., 8-9 e. m.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom

Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,
54 Drottninggatan.

Obs! De billiga priserna.

Till 42 öre mtr säljes ett parti extra
prima Congressgardiner i olika färger 100
cm. br. Vanliga allmogegardiner fr. 30
öre mtr. Filt och Schaggdular. Tråd 95
öre duss. Foderdomestik 18 öre mtr. Ett
parti bättre gardiner i vackra mönster.
Bomullstyger fr. 29 öre metr. Bordvax-
duk, Filtar, Gardinstufvar, Hellye-Cheviot,
god kvalitet i olika färger säljes särdeles
billigt.

Slumplagret

MÄSTERSAMUELSGATAN 51, II. Stockholm

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

5%

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Fältskär och Sjukgymnast

Nina Hultbom

Stockholm - Grefteveg. 27. A. T. Ö. 1822.
Massage och Sjukgymnastik,
Sår- och fotbehandling.

Vackra melon

35 à 25 öre, Kungsäpplen 25 öre,
Renetter 35 à 40 öre, Matäpplen
20 öre sändas i större och mindre
partier mot efterkraf. Augusta Ton-
ning, Ronneby.

Begär

Gardin- & Mattlagrets
Stockholm, Söder,

nyutkomna katalog N:o 7. Största
sortering, billigaste priser. Sändes
gratis och franko. Agenter antagas.

DALA-NATIONAL-MAGASINET

25 BIRGER-JARLSGATAN 25

INGÅNG FRÅN BRUNNSGATAN. Innehafvare: Fru Anna Lönnberg från Rättvik.
Alla slags Nationaldräkter och Konstväfnader, passande till väggbonader m. m.
Konstsmiden, Smycken, Trä- och Näfverarbeten, allt fullkomligt äkta. Lek-
sandslufvor, vacker, praktisk hufvudbonad för damer.

Prisbelönt på Norrköpings utställning. — Kappor och Promenaddräk-
ter förfärdigas efter beställning, välgjort arbete, billiga priser.

ALLM. TEL. 168 30. GÖR ETT BESÖK!

Wiréns Eau de Cologne **ROYAL** är fortfarande *oöfverträffad*.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.)
21 Lilla Vattugatan 21 Stockholm.

Tänk på de gamla!

DAMER! Blus N:r 1103 af
hvit yllebattist med
riko. smakfullspets-
garnering endast 4.25. Dessutom
föra vi ett rikhaltigt lager af ny-
silfver, dam-, herr- o. barnunder-
kläder, mössor, alla slags tyger o.
väfnader, mattor, filter, sängtäcken
etc. Vill Ni inbespara mycket pen-
gar, så begär genast priskurant o.
gör Edra inköp hos oss! Ni får då
genast bevis på sanningen af våra
affärsprinciper: enbart extra **prima**
varor, noterade till **lägsta** tänkbara
priser! **VÄNGÄFVAN**, Vasagatan
15—17, Stockholm.

Edvin Bergs Förgylleriäffär

— Etablerad 1891 —

rekommenderas värdsamt.

OBS.! Gamla möbler renoveras
och förgyllas.

45 Nybrogatan 45.

Tandläkare Judit Tillman

Drottningg. 58. Allm. Tel. 44 92. (44 31).

Hvard.: 1/2, 12—2 och 1/2, 6—1/2, 7 e. m.
Andra tider enl. öfverenskommelse.

Doktor ALFHILD TAMM

Floragatan 6.

Nervsjukdomar. Talrubbingar.
Mottagn. hvard. 1/2, 3—4, sönd. 1/2, 10
—10.

Lektioner i Linnesömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR,

Sibylleg, 36. Hörnet af Karlavägen.
R. T. 35 30. A. T. 210 04.

Största fabrik i Skandinavien för

Damhårarbeten.

Färdiga arbeten i tusental, prima
svenska hår i äkta naturfärger.

Herr o. Fru E. Malmberg.
58 Klarabergsgatan 58.

ROSABRIN

är ett absolut säkert medel mot röd näsa.
Bruksanvisning medf. Pris 1: 50. Endast hos
fru HOLMIN. Lästmakaregatan 8, i p.
STOCKHOLM.

Begär priskurant

innan snörlif köpes, från Franska
Snörlifssömmetiet, Norrmalmstorg
1, 1 tr. STOCKHOLM.

Ett svart klädningstyg,

6 mtr. hetylle satinkläde, 90 cm. bredd,
tjock, mjuk kvalitet, djup svart färg med
ovanligt vacker glans, varar i många år,
säljes till endast 10.50 st. Otto Oskarsson,
Kl. N. Kyrkog. 22, Stockholm.

KAFFET HAR STIGIT kolossalt på kort tid.

Passa därför på och köp af mitt inläggande lager, som
ännu säljes till följande låga priser:

Fin Lavadosblandning	1: 15
Extra 1:ma Guatemala, Fin-Fin smak	1: 20
Extra 1:ma Ljus Java, mild och god	1: 25
Extra 1:ma Blå Java, synnerligt omtyckt	1: 28
Utsökt Javablandning (flera goda sorter)	1: 30
Extra 1:ma Central Amerik. Kaffe	1: 35
OBS.! Äkta Arabisk Mocca-blandning	1: 38
Java Liberia, högfinaste kvalitet	1: 45

Förväxla ej mina Kaffesorter med dem som af andra firmor
utbjudas under samma namn. Profenlig vara. Redbar behandling.

Kaffet sändes till landsorten mot efterkraf eller förskottslikvid
(minsta parti 10 kg.). — Skynda rekv. Vid köp af 60 kg. fraktfritt.
Prof af samtliga sorter mot ins. af 20 öre i frimärken. Klipp
ur annonsen!

K. W. KARLBERG, Idungatan 5, Stockholm.

DE GAMLAS DAG.

Det Amerikanska lotteriet bör-
jade tisdagen den 1 november
och pågår försäljningen af lotter
alla dagar 12—5 Strandvägen 1,

STOCKHOLM

Gynna Dagnys annonsörer!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Fröken Ina Almén och Svenska Hem. Af *Mary Nathhorst*.
Representantvalet vid Stockholms folkskolor.

Om sammanhanget mellan kvinnans rösträtt och — köttpriser-
sarna. Af *S. Sbd.*

Stockholms stads anslag till rösträttskongressen.

Kvinnor och brottslighet.

Angående de förträffliga verkningarna af kvinnans rösträtt.

Elin Vägner: Pennskaitet. Rec. af *E. K—n.* Adeline Gräfin
von Rantzau: Ein unmöglicher Mensch. Rec. af *Ingegerd*
Lagerström.

Det kvinnliga intelligensproletariatet. Af *Ebba Theorin.*

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**